

HET VOLKS BELANG

LIBERAAL VLAAMS TIJDSCHRIFT
WWW.HETVOLKSBELANG.BE

Nr 09 • November 2023
Jaargang 144 • maandblad

In dit nummer

EDITORIAAL

De basis treurt / 2

LVV

Afscheid als voorzitter van
Thibault Viaene / 3

LVV LOKAAL

Gesprek met Elsie Sierens / 4

LVV

Pleidooi voor een volks liberalisme / 6

BUITENLAND

Spanje: de krampachtige poging
tot democratie / 8

LIBERAS

Vrij denken en handelen, en vrij
onderwijs anno 1864 / 10

OPINIE

Scheiding der machten? / 11

BOEK VAN DE MAAND

Het leven volgens
Tinneke Beeckman / 12

LVV-voorzitter nam afscheid

Thibault Viaene (foto) trad terug als voorzitter van het Liberaal Vlaams Verbond (LVV) na 3,5 jaar toegewijde dienst, om de leiding over te nemen van de 'Vrijdaggroep', een denktank verbonden aan de Koning Boudewijnstichting. Hij blijft echter verbonden aan het LVV als bestuurslid. Thibault geeft de voorzittersfakkel door aan politiek secretaris Maarten De Bousser. Ook het bestuur werd uitgebreid met Jorien Caers, Philippe Nys, Lotte Van der Stockt en Julie Asselman. Hun ervaring en expertise geven het bestuur extra slagkracht voor de toekomst.

Lees meer op blz. 3. »

Het LVV gaat lokaal

Het Volksbelang publiceert een eerste interview van de hand van Janna Bauters en Maarten De Bousser in een reeks van gesprekken die we de komende maanden zullen voeren met lokale mandatarissen. Eerste in de rij is de burgemeester van Destelbergen, Elsie Sierens (foto). Het LVV wil hiermee het belang van de lokale politiek in de verf zetten. Burgemeester Sierens zegt al meteen waar het op staat: "Ik zie geen enkele reden om de lijstnaam 'Open Vld' bij het afval te zetten".

Lees het volledige interview op blz. 4-5.

Lees het editoriaal op blz. 2. »

voorwoord door Bert Cornelis

De basis treurt

Het Volksbelang en het LVV beginnen deze maand met een reeks gesprekken met lokale politici. 'LVV Lokaal' zal burgemeesters, schepenen en gemeenteraadsleden een forum bieden om hun belangrijke rol in onze democratie te benadrukken.

Want de voorbije periode is er nogal meewarig omgesprongen met dit lokale niveau. De ene ontvlucht zijn stad, de andere keert er terug naartoe. Met de nodige parfum van opportunisme achter zich aan. De ene wil opnieuw "impact" en "macht", de andere plooit zich veilig terug op het electoraat waarvan hij misschien zeker is dat het hem nog een politieke toekomst kan bezorgen. Voorwaar niet echt respectvol voor onze lokale politici.

Niet bij het afval

Opvallend is dat deze betrokken nationale politici 'Open Vld' als lijstnaam voor de gemeenteraadsverkiezingen in oktober 2024 hebben opgeborgen, zoals overigens in andere partijen zoals de CD&V. Zeker en vast zijn er lokale afdelingen die er baat bij hebben in een andere constructie, met gelijkgestemden, te stappen. Alle begrip. Je moet toch eerlijkheidshalve het volgende vaststellen: het gaat niet zo goed met Open Vld op nationaal vlak, en dan zou je denken dat de basis toch niet mag verwaarloosd worden, dat je, als het slecht gaat, je zelfs de naam van je partij niet in de steek mag laten en dus het goede voorbeeld geeft en lokale afdelingen aanspoort om Open

Vld als naam niet te laten vallen? In ons eerste interview spreekt de burgemeester van Destelbergen, Elsie Sierens, hierover klare en duidelijke taal: "Ik zie geen reden om dat merk (Open Vld, nvdr.) bij het afval te zetten." Die nationale politici kunnen er een voorbeeld aan nemen. Elsie laat haar 'Open Vld' niet vallen! Het siert haar.

Wie straks aan de gemeenteraadsverkiezingen deelneemt, zal niet alleen worstelen met het al dan niet opnemen van 'Open Vld' in de lijstnaam, voor het eerst in ons land zullen er op lokaal niveau, weliswaar enkel in Vlaanderen, verkiezingen gehouden worden waarbij niet langer de opkomstplicht van kracht is. Dat is voor de kandidaten een bijkomende uitdaging: je moet eerst de kiezer die bewuste zondagochtend uit zijn bed of zijn luie stoel krijgen om naar de stembus te gaan, en vervolgens hem trachten te overtuigen voor u te stemmen. Elsie heeft ook daar een overtuigend antwoord klaar: "Ik probeer als burgemeester zeer aanwezig te zijn in mijn gemeente. Uit respect voor de burger, voor alle vrijwilligers en organisatoren van al die activiteiten die onze gemeente doen bruisen." Een lokaal mandaat betekent hard werken, bij de inwoners zijn, voor het algemeen belang. Tussen de lijnen lees je ook dat Elsie triest is over wat haar nationale collega's er in Brussel de voorbije maanden hebben van gebakken. Het is bijzonder frustrerend voor lokale mandatarissen om elke dag je best te doen en al je inspanningen door het gehannes in Brussel als sneeuw onder de zon te zien ver-

dwijnen. Bakkersdochter Elsie heeft dan ook maar één boodschap voor deze dames en heren aan de top: "Als één blok naar de kiezer trekken." Maar ze merkt helaas het tegenovergestelde: "het uit elkaar brokkelen van de partij ten gevolge van het vooropstellen van persoonlijke ambities."

Het liberale vuur

Het LVV heeft een sterke traditie in het organiseren van debatten en congressen over de lokale politiek. Al van bij zijn ontstaan. Zo hield het verbond in maart 2022, net toen de partij in een peiling voor het eerst onder de 10 procent was gedoken, nog een studiedag waarop de lokale politiek werd doorgelicht. Daar klonk alleszins één grote vaststelling: de lokale politiek is de basis van alles, en nog meer, blijkt dat op dat niveau het liberale vuur nog gloeiend heet is. Talrijke lokale mandatarissen getuigden er en beklemtoonden dat men op lokaal niveau een sterk liberaal beleid kan voeren. En nog een belangrijke conclusie in het verslag van die studiedag: "Open Vld zit Vlaams en Federaal in de verdrinking, maar kan op heel wat sterke lokale besturen rekenen. Het merendeel van die lokale besturen focussen in hun beleid op aloude liberale recepten: sluitende begrotingen en lastenverlagingen waar mogelijk. Volgens de debaters komen die versnipperende lokale overwinningen op nationaal niveau niet uit de verf. Open Vld moet terug naar de kern van haar oorsprong."

Laat dat lokale vuur niet uitdoven.

“*Een lokaal mandaat betekent hard werken, bij je inwoners zijn, voor het algemeen belang.*”

Thibault Viaene nam afscheid als LVV-voorzitter

Na ruim drie jaar aan het roer te hebben gestaan van het Liberaal Vlaams Verbond (LVV), treedt Thibault Viaene terug als voorzitter.

Zijn rol als voorzitter van het LVV markeert voorlopig het laatste hoofdstuk in een periode van 17 jaar actieve betrokkenheid bij de liberale beweging, een traject dat begon toen hij op 17-jarige leeftijd lid werd van het Liberaal Vlaams Studentenverbond (LVSU). Bij de Gentse afdeling van het LVSU leerde hij de fijne kneepjes van het blauwe vak. Na zijn studententijd maakte Thibault de overstap naar het LVV, waar hij zijn liberaal engagement kon verderzetten.

Sterke fundamenten

In 2020 nam hij vervolgens het voorzittersstokje over van Clair Ysebaert, die het LVV bijna drie decennia had geleid. Thibault, vergezeld door een reeks nieuwe gezichten in het LVV-bestuur, bouwde voort op de sterke fundamenten die Clair en zijn team bij het LVV hadden gelegd, en loodste de organisatie een nieuw tijdperk in.

In dit tijdperk, gekenmerkt door sterke polarisatie, snelle communicatie en de dominantie van soundbites, is het LVV erin geslaagd een jonger publiek aan te spreken en de nieuwe communicatiemiddelen meester te maken. Dit alles zonder het inhoudelijke keurmerk

van het LVV uit het oog te verliezen. Met een reeks gesmaakte opiniestukken en activiteiten heeft het LVV niet alleen het Vlaams liberalisme inhoudelijk verrijkt, maar ook gefungeerd als ideologische waakhond van de liberale partij.

Thibault heeft zijn functie als voorzitter van het LVV neergelegd om de Vrijdaggroep te gaan leiden, een denktank verbonden aan de Koning Boudewijnstichting. De Vrijdaggroep tracht het publieke debat te voeden met zowel frisse als beproefde beleidsvoorstellen. Bij de Vrijdaggroep gaat Thibault zich toeleggen op politieke vernieuwing, democratie en zorg. Ook al slaat Thibault een nieuw pad in, hij blijft actief als bestuurslid bij het LVV, en ziet hij zijn liberale queeste allerminst als afgesloten.

Nieuwe voorzitter

Maarten De Bousser, die de afgelopen jaren als politiek secretaris reeds een drijvende kracht achter het inhoudelijke parcours van het LVV was, werd door de raad van bestuur unaniem verkozen tot nieuwe voorzitter.

Lees het essay van de nieuwe voorzitter op blz. 6. »

Thibault Viaene tijdens een van de evenementen van het LVV.

Maarten De Bousser, de nieuwe voorzitter van het LVV.

BOEKVOORSTELLING MARC DE VOS
GROOTMAGT EUROPA

11 DECEMBER 2023
20.00U
Open Vlist
Middelstraat 34
1000 Brussel

LEZING DOOR PROF. MARC DE VOS
PANEELSPREK MET BIK VAN
CAUWELAERT (DE TIJD)

wastr@vvc
erfa.ryj/veerweding-grootmacht

“ **Elsie Sierens** (burgemeester van Destelbergen)

Ik zie geen enkele reden om de lijstnaam ‘Open Vld’ bij het afval te zetten

door Janna Bauters,
ondervoorzitter van het LVV

en Maarten De Bousser,
voorzitter van het LVV

Elsie Sierens.

Het Volksbelang bestaat sinds 1867. Zo oud word je alleen als je zo nu en dan nieuwe ideeën uitprobeert. Dit interview is het eerste in een nieuwe reeks van gesprekken met lokale politici. Het Liberaal Vlaams Verbond wil via ‘LVV Lokaal’ liberale lokale mandatarissen in de kijker zetten. “All politics is local”, zo zegt men vaak. Het contact met de burger is directer, het beleid is concreter en de verwezenlijkingen zichtbaarder. Dus de slagzin houdt een kern van waarheid in. Maar het lokaal niveau raakt helaas al te vaak ondergesneeuwd door nationaal vuurwerk. Met dit initiatief willen we - in goede lokale liberale traditie - alvast de daad bij het woord voegen. We zetten het belangrijke werk van lokale liberale politici zélf meer in het licht. Aftrappen doen we met Elsie Sierens. Sinds 2019 is ze burgemeester van Destelbergen. Een gemeente met 19.000 inwoners net ten oosten van de stad Gent. We spraken haar op 3 november, net nadat de storm in de partij over de opvolging van Vincent Van Quickenborne wat was gaan liggen.

Het Volksbelang: Dag Elsie. Bedankt om in te gaan op onze vraag voor dit interview. Vandaag ben je burgemeester, maar laten we beginnen bij het begin: hoe is je weg naar deze functie gelopen?

Elsie Sierens: “Wel, ik ben al jaren geëngageerd in de gemeente. Maar

concreet begon het politieke verhaal voor mij allemaal tijdens een opruimactie van de ouderraad van de school. Daar werd me gevraagd of ik geïnteresseerd was om mij politiek te engageren. Al jarenlang was ik maatschappelijk geëngageerd en politiek geïnteresseerd, maar pas na dit zetje ben ik met veel enthousiasme bestuurslid geworden bij de lokale Open Vld-afdeling. Dat moet ongeveer rond het jaar 2010 geweest zijn. In 2012 stond ik voor het eerst op de lijst voor de gemeenteraadsverkiezingen. Ik werd toen ook verkozen als gemeenteraadslid en werd later ook voorzitter van de Destelbergse Open Vld-afdeling. Toen één van onze schepenen in 2017 overleed, nam ik op het einde van die legislatuur het mandaat als schepen op.”

“ **Politici moeten oog hebben voor wie risico's neemt, werkgelegenheid en welvaart schept voor de gemeente.** ”

En een jaar later was je meteen lijsttrekker?

“Ja inderdaad, als voorzitter had ik ingezet op verjonging en vernieuwing van de partij. Mijn voorganger en toenmalige burgemeester, Marc De Pauw, gaf na een decennialang engagement de fakkel door. Ik hield rekening met elk scenario: oppositie of meerderheid, het kon allemaal. We trokken namelijk met

een nieuwe ploeg naar de kiezer, dus het was bijna onmogelijk om in te schatten wat het resultaat zou zijn. Maar we gingen er met een enthousiaste groep volledig voor om ons in te zetten voor Destelbergen en Heusden, ongeacht de uitkomst.”

Maar dat resultaat viel uiteindelijk behoorlijk goed mee.

“Zeker en vast, we haalden iets meer dan 28% van de stemmen, en bleven daarmee de grootste partij van Destelbergen. We sloten een coalitie met N-VA, aangezien onze programma's hier zeer kort bij elkaar liggen. We vonden meteen een goed evenwicht, en een efficiënte manier van samenwerken. Tot op vandaag loopt de samenwerking nog steeds zeer goed.”

Hoe ben je eigenlijk bij de liberalen terechtgekomen?

“Ik ben een bakkersdochter. Mijn ouders zijn echte ondernemers, harde werkers. En hard werken, moet lonen. Politici moeten oog hebben voor zij die risico nemen, werkgelegenheid creëren en welvaart voor de gemeente en de ruimere regio. Het was logisch om op de PVV te stemmen. Dat stond eigenlijk nooit ter discussie. Ik heb het liberalisme met de paplepel meegekregen. De keuze voor de liberalen leek voor mij dan ook een evidentie, maar toch weloverwogen en bewust.”

En ligt jouw liberalisme vandaag nog steeds

in lijn met dat van je ouders?

"Eigenlijk wel. Werken moet lonen. Maar vandaag zie je al te vaak dat dit idee niet meer vanzelfsprekend is. Ik merk dat het momenteel nog te gemakkelijk is om je te wettelen in verworvenheden. Maar werken is iets om trots op te zijn, en het is de kern van onze welvaart. Als partij moeten we volop de kaart trekken van zij die werken, werk creëren en van de middenstanders. De band met die laatsten hebben we als partij laten verwateren. Dat is echt zonde, als liberalen zijn we de logische partner. De belastingen zijn in België te hoog, ondernemen wordt vaak nodeloos moeilijk gemaakt, en niet werken te gemakkelijk. Open VLD zou de drijvende kracht moeten worden in het omkeren van die realiteit."

Kan je in één zin zeggen wat liberalisme boven het lokale betekent voor u?

"Liberalisme, daar kom je niet onderuit. Dat is meer dan een strekking, dat is een 'way of life'. Zeker ook in tijden van crisis is het dé stroming bij uitstek waaruit je oplossingen kan bieden, waarmee je vooruit kunt en waaruit je verantwoordelijkheid opneemt. Dat wordt jammer genoeg allemaal ondergesneeuwd momenteel. De liberale verwezenlijkingen komen niet meer aan de oppervlakte."

Kan je enkele concrete voorbeelden geven van hoe dit liberalisme zich in jouw gemeente in concrete maatregelen vertaalt?

"Destelbergen is een fusiegemeente (Destelbergen + Heusden). We onderscheiden in onze gemeente drie kernen en het is onze ambitie om deze kernen aantrekkelijker te maken. Zo hebben we ook een inspanning geleverd om door middel van

nieuwe kerstverlichting de aantrekkelijkheid te verhogen, maar het werk is zeker niet af. Heusden had een nieuw elan nodig, daarom hebben wij in deze legislatuur de wekelijkse markt op Heusdendorp ingevoerd. Op die manier hopen we wat meer bedrijvigheid in het centrum te brengen."

In de perceptie is Open Vld nationaal daartegen niet meer met de liberale recepten bezig, maar vooral met zichzelf.

"Het zijn inderdaad moeilijke tijden. Het parcours van de voorbije jaren was niet foutloos, maar we zouden toch de maturiteit moeten tonen om ons rond Alexander De Croo te verzamelen, en het geleverde regeringswerk zo goed als mogelijk te verdedigen. Ik zie geen andere strategie voor de partij dan als een blok naar de kiezer te trekken. We zien helaas het tegenovergestelde: het uit elkaar brokkelen van de partij ten gevolge van het vooropstellen van persoonlijke ambities."

“ We moeten als één blok naar de kiezer! ”

Hoe kan het tij keren?

"De leden hebben bij voorgaande voorzittersverkiezingen consequent voor een rechts liberaal profiel gekozen. Egbert Lachaert was hier een mooi voorbeeld van, maar destijds werd ook Alexander De Croo met een donkerblauw programma partijvoorzitter.

Dat signaal van de leden is volgens mij nooit als dusdanig door de brede partijtop geapteerd. En in dat donkerblauw elan bleek Vivaldi een moeilijk verhaal. Let op, ik vind

dat Alexander een modern en sereen leider is, een staatsman. Hij heeft in zeer moeilijke omstandigheden moeten werken, maar hij heeft deze kleurrijke regering in crisistijd laten samenwerken. Daarbuiten werd het hem nochtans bijzonder moeilijk gemaakt door verscheidene partijvoorzitters. In 2024 moeten we er als een team rond Alexander staan. Maar daarna, moeten we op lange termijn denken en weer dichter aansluiten bij het liberalisme dat meermaals door de ledenbasis verkozen is. We mogen toch nog fier zijn liberaal te zijn?!"

Zal u lokaal onder de naam Open Vld opkomen?

"Zeker! Open Vld staat in Destelbergen voor degelijk beleid. Ik zie geen reden om dat merk bij het afval te zetten. Ik verwacht hier lokaal geen grote impact van de nationale problemen. We hebben met onze ploeg degelijk bestuurd, tussen en voor de inwoners. En belangrijk: als we het als coalitiepartners niet eens zijn, vinden we oplossingen en gunnen we elkaar wat. Dat is wellicht gemakkelijker lokaal, waar er niet permanent 8 camera's en 7 partijvoorzitters op staan te kijken. Maar toch, ik denk dat de partij bij haar lokale mandatarissen heel wat inspiratie kan opdoen voor de noodzakelijke hervormingen."

Denk je dat de afschaffing van de opkomstplicht een grote rol gaat spelen in 2024?

"Moeilijk te zeggen. Ik probeer als burgemeester zeer aanwezig te zijn in mijn gemeente. Uit respect voor de burger, voor alle vrijwilligers en organisatoren van al die activiteiten die onze gemeente doen bruisen. Ik denk dat daardoor de band met de lokale burger sterker en directer is. Daardoor verwacht ik wel dat burgers gemotiveerd zullen zijn om toch te gaan stemmen. We zullen moeten afwachten hoe het zal lopen, maar ik geloof er wel in dat onze inzet en het gevoerde beleid wordt geapprecieerd."

We wensen je alvast het allerbeste, Elsie. Bedankt voor je tijd, en nog veel succes hier in Destelbergen!

Vlnr: Maarten De Bousser en Janna Bauters in gesprek met Elsie Sierens.

Pleidooi voor een *volks liberalisme*

door Maarten De Bousser,
voorzitter van het LVV

"Het zal wellicht overbodig zijn mij aan U allen voor te stellen. Met velen onder U heb ik sedert de bevrijding in contact geweest, waardoor er een enge vriendschap is ontstaan. Dag in, dag uit, heb ik onverpoosd gewerkt in voordeel van de aangeslotenen onzer Sociale Werken. Velen onder U zijn mij komen opzoeken. Voorzeker heb ik niet aan allen volledige voldoening kunnen geven. Doch ik meen mijn best te hebben gedaan. Volgraag zou ik U een persoonlijk bezoek willen brengen doch zoals U weet, wordt ik door mijne drukke bezigheden op mijn bureel weerhouden. Ten einde Uwe belangen nog beter te kunnen verdedigen, vraag ik U op 24 November e.k. neven mijn naam te willen stemmen. 2de kandidaat op de Liberale Lijst. Ik dank u bij voorbaat, Louis D'Haeseleer."

Ge kunt het u vandaag amper inbeelden. Maar in 1946 trok Louis D'Haeseleer (1911-1988, burgemeester van Aalst, volksvertegenwoordiger, staatssecretaris, vakbondsman, LVV-voorzitter) met dit pamflet naar de kiezer. Niet zonder succes: hij zou meteen verkozen worden in de Aalsterse gemeenteraad, en later tot parlementslid. Van 1977 tot 1982 was hij burgemeester van Aalst.

Mannen van het volk. Mannen van de theorie

Bij deze generatie politici stond één boodschap centraal: "Ik werk dag en nacht voor u, en als u op mij stemt, dan kan ik hoogstwaarschijnlijk nog meer voor u doen." Alles draaide rond dienstbetoon. Zocht u

werk: een lokaal parlementslid hielp u aan een job bij de post of de spoorwegen. Had u een probleem met een vergunning: ga naar de zitdag van uw lokale burgemeester, en er wordt naar gekeken. Dit waren politici met hun voeten in de realiteit.

Begrijp me niet verkeerd: deze praktijk leidde zeker niet per definitie tot goed beleid. Vaak zelfs integendeel. Denk maar aan onze uiterst inefficiënte posterijen en spoorwegmaatschappijen. Maar deze bereikbaarheid, toegankelijkheid, en dienstbaarheid worden vandaag wel gemist. Dat is alvast één van de belangrijkste conclusies in 'Niet alles maar veel begint bij luisteren' van Dominique Willaert, een zeer interessant boek dat de opkomst van populistisch rechts in de Denderstreek onderzoekt en probeert te verklaren.

De Denderstreek is bij uitstek volks, en was decennialang de thuisbasis van een volks liberalisme dat oog had voor deze vragen van de bevolking. Niet zonder toeval was in deze regio de band tussen partij en mutualiteit bijzonder intens. Louis D'Haeseleer combineerde zijn politieke carrière bijvoorbeeld met een groot engagement in de mutualiteit. Op deze manier bleef de band met de burger intens.

Het alternatief voor deze benadering kon helaas nooit overtuigen. De volkse, lokale manier van politiek bedrijven, werd vervangen door een meer centrale, intellectualistische manier van besturen. Ook bij de liberale partij. De mannen van de theorie die leunden

op Friedman en Hayek namen het over van de mannen van de praktijk die leunden op de ledenbasis en mutualiteiten. Je kan vandaag echter moeilijk concluderen dat deze nieuwe manier van politiek bedrijven een onverdeeld succes is gebleken.

Het volk mort

De kracht die vandaag de politiek domineert, is net dat het gros van de kiezers de mannen van de theorie beu is en hen eens een lesje wil leren. Men stemt consequent op het tegenovergestelde van wat deze intellectuele elite wil. Dit wordt mooi beschreven door Alessandro Baricco in zijn essay 'Waarom de elites maar best toegeven dat Jan Modaal gelijk heeft'. Mensen willen dat de elite faalt, bij voorkeur keer op keer. Men keert zich af van specialisten, journalisten en artiesten. Baricco kiest in zijn essay resoluut de kant van Jan Modaal. Hij vindt dat de elite haar contract met de bevolking verbroken heeft. De bevolking tolereert de privileges en zottigheden van de elite heus wel, zolang deze elite haar deel van de overeenkomst nakomt: ervoor zorgen dat ook Jan Modaal kan meeprofiteren van de gecreëerde welvaart. De financiële crisis van 2008 en de daaropvolgende depressie deed deze illusie definitief uit elkaar spatten.

De online illusie

Naast de economische crisis, is de opkomst van sociale media het tweede belangrijke element in de steeds groter wordende kloof tussen burger en politicus. Jonathan Haidt schrijft in zijn essay 'Why the past 10 years of American live have been uniquely stupid' over

Louis D'haeseleer tussen een prins en prinses carnaval (Aalst 1965). Bij zijn generatie politici stond één boodschap centraal: "Ik werk dag en nacht voor u, en als u op mij stemt, dan kan ik hoogstwaarschijnlijk nog meer voor u doen." (foto Liberas, nr. 002991)

de ontwrichtende kracht van sociale media op onze democratische instituties. Sociale media geven een megafoon aan de extremen op links en rechts en putten het centrum uit. Ze geven een wapen aan zij die bestaande instituties willen vernielen, maar hebben geen toepassing die besturen makkelijker maakt.

Initieel waren Twitter en Facebook een bron van optimisme. Barack Obama was één van de eerste politici die de voordelen van sociale media gebruikte om een verkiezingsoverwinning in de wacht te slepen. Ook het succes van de Arabische Lente en Occupy Wall Street worden met de opkomst van sociale media geassocieerd. Maar dit techno-democratisch optimisme bleek al gauw niet duurzaam.

Sociale media bedreigen sindsdien steeds meer de kern van de liberale democratie. "Een democratie is afhankelijk van een algemene geïnternaliseerde aanvaarding van bepaalde regels, normen en instituties" stelt Jonathan Haidt. Sociale media doen net het tegenovergestelde. De algoritmes versterken polarisatie, en verhogen de discipline binnen de meeste extreme groepen, zowel ter linker als ter rechter zijde. Ze geven een voordeel aan agressieve provocateurs en charlatans, terwijl goede burgers door het algoritme consequent benadeeld worden.

Liberale partijen hebben het meeste baat bij functionerende instellingen. Het is dan ook logisch dat zij het grootste slachtoffer zijn van het instorten van deze instituties. Dat liberale partijen alsnog hun heil zoeken in allerlei sociale media-strategieën is triest. Het toont de wanhoop en de gespannen verhouding met waarheid en realiteit. Eerder dan manieren te zoeken om deze vitale instellingen te beschermen, worden

“Laten we een volks liberalisme heruitvinden.”

liberale partijen op deze manier zelf mee verantwoordelijk voor de destructie ervan.

Maar wat te doen? Ik denk dat we als liberalen eerst en vooral de realiteit moeten aanvaarden. Het liberalisme in het algemeen – en de liberale partij in het bijzonder – is vandaag in de westerse wereld quasi synoniem geworden voor alles wat niet volks is. Bijzonder ambetant in een democratie, waar steun van de bevolking een toch niet te verwaarlozen onderdeel is van politiek succes.

Maar wat wil volks anno 2023 precies zeggen? Laat me eerlijk zijn, ik worstel met deze vraag. Wat ik er zeker niet mee bedoel, is een teruggaan naar de aanpak van vroeger. We moeten een groot respect hebben voor de aanpak, het werk en de ideeën van een Louis D'haeseleer. Maar deze aanpak is niet zomaar te kopiëren. We moeten respect voor hen hebben en van hen leren. Leren uit hun fouten en leren uit hun verwezenlijkingen.

Vanuit die gedachte, zou ik het als volgt willen samenvatten: een volks liberalisme focust op de concrete welvaart en op het besteedbaar inkomen van de burgers. Alle decielen van de bevolking verdienen hier gelijke aandacht. Iedereen die werkt, iedereen die onderneemt moet daar ten volle de vruchten van kunnen plukken. Daarnaast moet de liberale partij investeren in haar werking. Vandaag wordt de basis door de partijleiding geïnstrumentaliseerd. De leden en het middenveld worden in de liberale partij al lang niet meer als vol aangezien. Het contact met de burger kan alleen hersteld worden als men inziet dat dit alleen kan met een sterke, wijdvertakte, diepgewortelde en hoogkwalitatieve ledenbasis. Het liberale middenveld speelt hier een cruciale rol.

En niet sociale media. De partij moet afkicken van deze verslaving. Men moet dringend af van het idee dat berichten over de internationale prestaties van Belgische atleten en foto's over de vrijetijdsbesteding van liberale mandatarissen de politiek dichter bij de mensen brengt, wel integendeel. Het zet alleen maar in de verf hoe wereldvreemd en losgeslagen de partij vandaag ronddobbert.

Volledige focus op de welvaart van de burger, investeren in de partijwerking, de revitalisatie van het liberale middenveld en loskomen van de illusie van de kracht van sociale media. Dat zijn volgens mij de contouren van een vernieuwd volks liberalisme. Want we moeten het warm water niet uitvinden, gewoon zo nu en dan eens onszelf.

Men moet dringend af van het idee dat berichten over de internationale prestaties van Belgische atleten en foto's over de vrijetijdsbesteding van liberale mandatarissen de politiek dichter bij de mensen brengt.

Spanje

De krampachtige poging tot democratie

door Lukas De Vos

In oktober 1945 schreef George Orwell een opmerkelijk artikel in het blad 'Polemic' met de bescheiden titel: 'Notes on Nationalism'. Hij maakt daarin een (geforceerd) onderscheid tussen patriotisme en nationalisme.

Ik zeg "geforceerd" omdat hij in zijn eigen tekst verdwaaft. Hij noemt en de opdeling tijdens de Spaanse burgeroorlog van 1936-7 tussen de aanhangers van Franco ("nationalisten") en verdedigers van de wettelijk gekozen regering ("loyalisten") een "twijfelachtige" omschrijving. Orwell kende Spanje. Hij had zelf gediend in de POUM-militie, tot hij gewond raakte aan de hals. Hij verdedigde dus de 'demokratische' republiek, maar raakte ontgoocheld door de starre houding van elkaar bekampende milities die de republikeinse regering steunden. Catalonië werd verscheurd door de machtsstrijd tussen (Stalingetrouwe, centralistische) communisten en vrijgevochten (anarchisten die aasden op arbeiderscontrole) – lees hun verhaal in hoofdstukken 8 en 9 van 'Homage to Catalonia' (1938); en de aanhangels.

Niets geleerd

Franco was nochtans duidelijk nationalistisch-fascistisch in Orwells begrippenapparaat: "Een nationalist is iemand die louter of voornamelijk denkt aan prestige verkregen door tijd", ergo "niet los te zien van het verlangen naar macht." Agressief dus, zoals het huidige Rusland, en tegengesteld aan defensief patriotisme, dat alleen zijn eigen land, leefwijze en cultuur "voor de beste ter wereld houdt, zonder die aan anderen te

willen opleggen". In die optiek heeft Spanje weinig tot niets geleerd van zijn verloren koloniale macht. Het identificeert zich nu nog met het franquisme, en dat is extra duidelijk geworden bij de vorming van een nieuwe regering na onbesliste, gepolariseerde verkiezingen in oktober. Spanje raakt niet in het reine met de totalitaire erfenis van de caudillo, voor wie alleen één rijk, één godsdienst, één taalimperium, één dictator telde.

De dood van Franco (1975), de nieuwe grondwet (1978), en de eerst aarzelende, maar bij een poging tot staatsgreep in 1981 door de Guardia Civil (zeg maar, de – bewapende – rijkswacht) doortastende tussenkomst van de koning, effende wel het pad van knarsetandende verzoening en toetreding tot de Europese Unie (1986). Tegen heug en meug moesten de zeer rechtse krachten met hun heimwee naar de dictatuur instemmen met de ontmanteling van hun bolwerken. De later door de VN betwiste Amnestiewet (1977) trok de spons over alle misdaden begaan onder Franco, in naam van de democratische wende.

Fascistische groet

Het is merkwaardig dat de rechtse krachten dat vandaag de dag niet langer respecteren, en opnieuw de autoritaire toer opgaan. De Partido Popular. Zij wil van geen verzoening weten, ook al gebeurde de onafhankelijkheidsverklaring (door heel Europa geboycot) van Catalonië zonder enig bloedvergieten en met een meerderheid van de kiezers. De PP is

immers een in se franquistische partij gebleven. Ze werd immers na de dood van Franco als Alianza (later Coalición) opgezet om het gedachtengoed van het "falangisme" en de daden van Franco te blijven eren. Stichter was Manuel Fraga Iribarne, onder de zieltogende alleenheerser minister van Binnenlandse zaken – en dus verantwoordelijk voor elke onderdrukking van protest of zelfstandigheidsstreven, wat de Basken mochten ondervinden. Ik heb nooit getwijfeld aan de autoritaire, zakelijkgerichte, en onverdraagzame inslag bij de PP, niet sinds ik met Wilfried Martens (EVP) de intronisatie van Fraga's opvolger José Maria Aznar heb bijgewoond en voor het eerst in mijn leven koude rillingen kreeg toen ik de opgewonden massa de fascistische groet zag brengen en franquistische liederen aanhief.

Die houding is nog altijd dezelfde. Spanje moet een monoliet blijven, geleid door diepchristelijke, elitaire, Castiliaanssprekende, bedrijfsvriendelijke, eenkennige Prinziipenreiter. Dat was al zo onder Aznar, een overtuigde falangist die, o ironie, regionale bewegingen op zoek naar meer zelfstandigheid als

Nu maakt de PSOE van Pedro Sánchez wel een opening naar de afscheidingsgezinden.

Grote straatprotesten, aangevuurd door de PP en de fascistische van Vox en hun leider Santiago Abascal.

"nationalisten" afdoet. Orwell schudde al in 1942 onbegrijpend het hoofd in zijn essay 'Looking Back on the Spanish War'. "De leugens en verzonnen feiten vlogen zo massaal over en weer, dat hij zich afvraagt of het nog wel mogelijk zal zijn achteraf een waarheidsgetrouwe geschiedenis van het conflict te schrijven, zo onhelder is in die jaren de grens tussen waarheid en leugen geworden", aldus Bas Heijne. De tirannie van de propagandatechnieken. Gesterkt door zijn absolute meerderheid na de verkiezingen van 2000, bedisselde Aznar met Amerikanen en Britten onder valse voorwendsels de inval in Irak (2003). Binnenlands stelde hij Mariano Rajoy aan als zijn opvolger, aangezien hij door de zware bomaanslagen op treinen in Madrid, tegen alle peilingen in, de kiesoverwinning aan de socialisten moest laten. Het sierde hem niet dat hij voor een parlementaire onderzoekscommissie over de aanslagen andere partijen verdacht maakte, en twee jaar later openlijk betoogde dat niet alleen islamisten bij de moordpartij betrokken waren, maar ook de ETA.

Calimero

Niet dat de huidige partijvoorzitter, Alberto Núñez Feijóo, minder rancuneus is. Van 2009 tot 2022 onbetwist president van Galicië (steeds met een absolute meerderheid), vertoont hij Calimerogedrag nu hij geen eerste minister wordt. De klacht klinkt bekend: wij zijn de grootste partij en hebben recht op de staatsleiding. Dan wordt het democratisch laagje terstond weggeveegd. Het gaat om een meerderheid vormen, niet om de grootste te hebben. Dezelfde klacht klonk bij de CVP, toen Guy Verhofstadt een purperen coalitie op poten zette. Of bij de N-VA, die iedereen achter zich liet in 2020, en federaal buitenspel werd gezet. "De aanstelling van deze regering (Sanchez 2) is kiesbedrog",

krijt de PP in Público. "De rechtstaat wordt ondermijnd door toezeggingen aan kleine partijen". Liever Staatsnationalisme dan democratie, is de teneur. "Wij van de PP gaan voor de volle democratie" – zolang ze maar door één ideologie beheerst wordt, zeker nu Aznar en Isabel Diaz (van de kreits Madrid) van een koude kermis terugkwamen, toen hun interpellatie van het Grondwettelijk Hof droog werd afgewezen. De PP is kennelijk vergeten dat ze zelf de staat saboteert, zowel door het autonomiestreven van regio's te muilkorven met alle middelen, als door haar geheugenverlies over de Amnestiewet van 1977. Toen was zij de begunstigde. Nu maakt de PSOE van Pedro Sánchez wel een opening naar de afscheidingsgezinden, hij verruilt de repressiepolitiek voor onderhandelingen. "Er is een politiek akkoord en overeenstemming over een ondertekende amnestiewet", bevestigde Sánchez' rechterhand Santos Cerdán in El Mundo na lange gesprekken met Puigdemonts Junts-partij.

Kwijtschelding

Dat mag iets kosten, zoals blijkt uit de beloften aan de Catalaanse ECR: kwijtschelding van 15 miljard schulden aan Madrid en overdracht van de Cercanias-treinen bovenop een volledige amnestie voor "politieke misdaden 2012-2023" (de afscheiding dus). Die ontwikkeling leidt tot grote straatprotesten, aangevuurd door de PP en de fascistische van Vox en hun leider Santiago Abascal (Vox zit in het Europees Parlement merkwaardig genoeg in dezelfde conservatieve fractie als N-VA en Meloni's Fratelli d'Italia, net zoals Berlusconi's Forza Italia bij de EVP aansloot). Vox mist natuurlijk de bonus van een aanslag op haar stichter Alejo Vidal-Quadras. Een kogel door zijn wang van dichtbij. Hij gaf zelf aan dat de daders in Iraanse kringen dienen gezocht, omdat hij

voluit de oppositie steunt. Overigens heeft Sánchez wijselijk voor rugdekking gezorgd: zijn opening naar de kleine Baskische, Catalaanse, en zelfs Canarische partijtjes is door zijn eigen socialisten met viervijfde (87,13%) van de stemmen goedgekeurd. Hij had nu 179 stemmen achter zich, tegen 171 voor PP en Vox.

Stille doder

Staatsnationalisme is een stille doder. Het drijft op onwaarheden, minachting en eigen gelijk. Dan lees je in De Morgen (13/11) een professoraal stukje van Dave Sinardet, "De Ommezwaai van Puigdemont". Hij noemt hem een "operette-nationalist". Sinardet, zelf een ultrabelgicist, vergeet dat ook zijn "revolutie" in de opera vertrok, en verbaast zich nu over Sánchez: "Hij stelt de bikkelharde polarisatiepolitiek van de PP helemaal bij richting verdere verzoening tussen Madrid en Barcelona". Wat kan daar fout mee zijn? Er zouden zelfs "gesprekken komen over een vorm van referendum, maar zonder garanties". Dan beweren hoe "doodlopend het pad is van eenzijdige onafhankelijkheidsverklaringen" lijkt me op fluiten in het donker.

Orwell had dat al lang door: "Het is moeilijk, zo niet onmogelijk, voor de nationalist om zijn trouw te verbergen. (...) Nationalistisch denken wekt vaak de indruk dat het gekleurd is door een geloof in gunstige magie". Dat uit zich in verbranding van beeltenissen van de politieke tegenstander "of foto's van hem te gebruiken als doelwit in een schiettent". Met echte wapens: de Spaanse furie.

De Catalaanse leider in ballingschap Carles Puigdemont: schulden kwijtschelden?

Vrij denken en handelen .... en vrij onderwijs anno 1864

door Bart D'hondt,
Liberas, het Liberaal Archief

Met de oprichting van de 'Ligue de l'Enseignement' werd een cruciale stap gezet in de strijd voor het officieel onderwijs. Geworteld in de 18e-eeuwse Verlichtingsfilosofie, kreeg België er in 1864 een drukkingsgroep van formaat bij.

Voorlopers

De notie van algemeen onderwijs als wapen tegen de armoede en motor van de vooruitgang was halfweg de 19e-eeuw niet echt nieuw te noemen. Figuren als John Locke, Jean-Jacques Rousseau en John Stuart Mill hadden een eeuw voordien de basis gelegd voor dit belangrijke maatschappelijk debat. In onze contreien werd de leerplicht een eerste keer op tafel gelegd onder het bestuur van Willem I (1814-1830). Veel meer dan een eerste aanzet was het niet, de geesten waren nog niet rijp.

Vrijheid van Onderwijs

In de jonge Belgische staat ging onderwijs al vlug een centrale politieke rol spelen, maar dan op een ander niveau. Na de boedelscheiding met Nederland werd werk gemaakt van een eerste onderwijswet. De vrijheid van onderwijs, vastgelegd in de grondwet van 1831, kreeg een eerste structurele vertaling in de organieke wet op het lager onderwijs uit 1842. In deze wet werd de levensbeschouwelijke opvoeding van de kinderen volledig in handen van de clerus gelegd, en dit zorgde voor onrust. In de daaropvolgende jaren werd dit monopolie

wel in vraag gesteld maar niemand ging in eerste instantie voor een confrontatie.

Er kwam echter steun uit de hoek van de vooruitgangsoptimisten, die zich opnieuw gingen inzetten voor de invoering van de leerplicht. Figuren als Edouard Ducpétiaux, Zoé Gatti de Gammond, Gustave de Molinari en Emile de Laveley gingen de discussie aan en in januari 1859 werd in het parlement een petitie voor de invoering van de leerplicht ter stemming voorgelegd. De verkozenen stemden in blok tegen, met uitzondering van vijf progressieve liberalen: twee Walen uit Verviers (Pierre David en Pierre Joseph Grosfils), twee Brusselaars (Louis Defré en Louis Goblet d'Alviella) en de West-Vlaming Ernest Vandenpeereboom. Nog diezelfde maand richtte het Groot-Oosten van België aan alle aangesloten vrijmetselaarsloges de vraag om een voorstel te formuleren betreffende de invoering van de algemene leerplicht en de inhoudelijke invulling hiervan. In 1863 publiceerde het Groot-Oosten de resultaten van de bevraging en werd het voorstel van de Brusselse loge Les Vrais Amis Philanthropes naar voor geschoven als een ontwerp van wetsvoorstel.

Ligue de l'Enseignement

Via de vereniging La Libre Pensée en via de ULB kreeg dit project

een steeds grotere aanhang en op 26 december 1864 vonden de protagonisten elkaar in een Brussels hotel waar zij de 'Ligue de l'Enseignement, association pour la propagation et le perfectionnement de l'éducation et de l'instruction en Belgique' oprichtten, met als model de Nederlandse 'Maatschappij tot Nut van 't Algemeen' voor ogen. Doelstellingen van de Ligue waren de bevordering en verbetering van het volksonderwijs voor jongens én meisjes, de instelling en verdediging van een officieel neutraal onderwijsnet, de verdediging van het sociaal aanzien van de onderwijzers, de oprichting van volksbibliotheken en het stimuleren van het volwassenenonderwijs. Een jaar later werd ook de strijd voor de invoering van de leerplicht als prioritaire doelstelling in het programma opgenomen. In katholiek Vlaanderen ondervonden de laïciserende onderwijsideeën van de Ligue echter heel veel weerstand. Daarom verleende de Ligue hier eerder steun aan de lokale organisaties die eenzelfde ideeëngoed verspreidden, denk aan het Willemsfonds.

De confrontatie

In Brussel stichtte de Ligue in samenwerking met de Brusselse Willemsfondsafdeling een Modelschool waar haar onderwijsprincipes werden toegepast en die ook een Nederlandstalige klas inrichtte. Na de kiesoverwinning van 1878 trad onder leiding van Frère-Orban de laatste volledig liberale regering aan, die in haar rangen de eerste minister van Openbaar onderwijs van België telde. Pierre Van Humbeeck, bestuurslid van het eerste uur van de Ligue, werd boegbeeld van de schoolwet van 1879 die het programma van de Ligue in een wettekst omzette en het startschot gaf voor de eerste grote schoolstrijd in België.

Scheiding der Machten?

door Mark Bienstman,
mbienstman@hotmail.com

Naar aanleiding van al de 'turbulentie' rond de dodelijke terreuraanslag op 2 Zweedse voetbalfans, en het uiteindelijk ontslag van de minister van Justitie, heeft de regering andermaal een aantal stoere maatregelen genomen. Een klassieker in zo'n pakket is het geven van meer mensen en middelen aan die afdelingen van het overheidsapparaat waar er klaarblijkelijk iets is fout gelopen. Is dit echter de goede remedie?

Elk modern managementboek leert dat als men een probleem van disfunctioneren wil aanpakken, men minstens volgende stappen moet zetten: het probleem goed, volledig omschrijven; dan het probleem in zo objectief mogelijke cijfers weergeven ("Meten is weten - weten is meten!"); de echte knelpunten duidelijk oplijsten en dan de gepaste maatregelen nemen, maatregelen die de oorzaak van de kwaal wegnemen, niet maatregelen die alleen maar de kwaal "verdoezelen".

Strijd

Reeds jarenlang is er een fundamentele "strijd" aan de gang binnen Justitie, waarop reeds ettelijke ministers (van welke politieke oorsprong dan ook) steeds weer hun tanden hebben stukgebeten: het dossier van de zgn. werklasmeting binnen de diverse geledingen van het Gerechtelijk Apparaat: de werking van de rechtbanken (en de rechters), de griffies, de parketten, ... Hoeveel zaken worden er (per gerechtelijk arrondissement) opgestart (met een opsplitsing tussen de verschillende niveaus: Vredegerecht; Eerste Aanleg; Beroep; Assisen; Cassatie; ...)? Wat is

Het Justitiepaleis in Antwerpen: de burger betaalt belastingen voor een goedwerkende justitie, dus heeft hij ook het recht om te weten of zijn centen goed besteed worden.

de gemiddelde doorlooptijd van een dossier in elk van die circuits? Hoeveel zaken in Beroep draaien een beslissing van Eerste Aanleg terug (m.a.w., wat is de kwaliteit van de vonnissen in Eerste Aanleg? Wie/waar wordt in feite nutteloos bijkomend werk gecreëerd?...). Hoe groot is (per niveau en per arrondissement) de opgebouwde achterstand? En zo kunnen nog talrijke kwantitatieve en kwalitatieve parameters worden vastgelegd om een (grondige en vooral objectief) doorlichting te maken van de werking en (non-)efficiëntie van ons gerechtelijk systeem.

Groot probleem is dat intern met alle mogelijke en onmogelijke argumenten een dergelijke doorlichting (tot nu toe) steeds succesvol is tegengehouden, met als voornaamste argument: Scheiding der Machten. De Uitvoerende Macht heeft zich niet te moeien met de Rechterlijke Macht... En (tot op zekere hoogte) wij steunen (uiteraard) dit grondwettelijk principe: de Uitvoerende Macht heeft zich niet te moeien met de inhoud van het werk van de Rechterlijke Macht. Een rechter moet (uiteraard) in volle onafhankelijkheid zijn vonnissen en/of arresten kunnen opstellen.

Dit wil echter niet zeggen dat de Uitvoerende Macht (in naam van de belastingbetaler...) geen toezicht kan en/of mag houden op de manier waarop de Rechterlijke Macht haar organisatie op poten zet. Alle medewerkers binnen Justitie worden met belastinggeld betaald, dus ook daar heeft de burger het recht te verwachten dat zijn zuur verdiende centen op de meest efficiënte en zuinige manier worden aangewend.

Baronieën

Dus een probleem binnen Justitie oplossen door direct meer mensen en middelen op tafel te gooien, zonder zich eerst af te vragen of de bestaande taken niet anders en beter (en dus met minder middelen) kunnen worden aangepakt en/of zich afvragen of Justitie de taken juist aanpakt dan wel de juiste taken aanpakt, lijkt ons een betere benadering om tot een duurzame oplossing te komen van ons bureaucratisch, verouderd, archaisch gerechtelijk apparaat. Het wordt tijd dat al die baronieën binnen Justitie, die denken dat ze zelf buiten en boven de wet staan, ook eens de gewone economische realiteit leren kennen: de middelen zijn schaars en moeten dus zo efficiënt mogelijk worden aangewend.

Het leven volgens Tinneke Beeckman

door Aviva Dierckx

In haar nieuwe boek 'Ken Jezelf - Een openhartige filosofie' brengt Tinneke Beeckman een puur praktische filosofie. Ze doet dat door de inzichten van denkers naar het leven vertalen.

Tinneke Beeckman kennen we van eerder politiek getinte boeken, zoals haar meesterwerk over Machiavelli. Daarnaast beheerst ze de kunst om in columns in Knack en De Standaard fijntjes actuele thema's te fileren met een filosofische blik, zodat de lezer even verademing vindt van messcherpe meningen, polarisatie, populisme en politiek cynisme.

In 'Ken Jezelf - Een openhartige filosofie' toont Beeckman hoe oude denkers voor persoonlijke vragen heel verrassende inzichten kunnen bieden, en dat niet de social media maar de filosofie de dag van vandaag waardevol en relevant kan zijn.

Griekse mosterd

"Socrates wordt in lang niet alle teksten in dit boek genoemd, maar hij is altijd impliciet aanwezig; hij verzinnebeeldt de denkervaring", schrijft Beeckman. "Die begint bij een verwondering, een vraag, een vaststelling. Daarbij merk je je onwetendheid op. Een gesprek begint, en nieuwe inzichten ontstaan. Socrates inspireert ook het doel van het denken: je eigen beslissingen en keuzes overwegen, je grenzen en beperkingen durven toe te geven. Om vervolgens, ondanks de omwegen, in harmonie met jezelf te proberen leven".

'Ken jezelf' is een van de oudste Griekse filosofische spreuken, sindsdien véél aangehaald maar toch weinig toegepast...

Want tja, niet iedereen is filosoof (veelgehoord excuus), en omdat Socrates wist waar hij de mosterd haalde betekent toch niet dat een gewone mens... (bla-bla). Wel ik heb nieuws voor u: u hebt helemaal geen excuus meer, want Tinneke Beeckman doet gewoon voor hoe ieder gewoon mens zichzelf beter kan leren kennen, en daardoor ook zichzelf trouwer kan zijn.

Socrates, en met hem vele andere denkers, vormen daarbij een subtiele leidraad. Subtiel, omdat Tinneke Beeckman er voor zorgt dat we nooit 'verstrikt raken in theorieën die niet naar de realiteit verwijzen', maar altijd beginnen en eindigen met de persoonlijke en praktische aanpak.

Er aan beginnen

Filosofoe Beeckman wou een positief boek schrijven, waar de praktische filosofie mensen kan helpen iets over zichzelf te leren, zonder de drempels van theorie, zonder de wanhoop dat het proces nooit voltooid zal zijn, mèt de geruststelling dat u onderweg bent en dat anderen al broodkrumeltjes op het pad gestrooid hebben.

"Ken Jezelf", welaan, hoe begin je daaraan? Tinneke Beeckman toetste vragen af bij filosofen en schrijvers die haar hebben gevormd.

Niet enkel Oude Grieken dus, denk ook aan Spinoza en Arendt en vele anderen. Daarenboven vindt Beeckman bijvoorbeeld wijsheid bij Dante, Tolstoj, George Eliot, ... en dat maakt van 'Ken Jezelf' meteen ook een pleidooi voor de waardering van romanschrijvers. De teksten in Beeckman's boek vertrekken altijd vanuit een vraag. Niet zomaar een lukrake vraag, maar een die aansluit bij de filosofische traditie van introspectie en voortvloeit uit een verlangen naar zelfkennis.

Het is persoonlijk in de zin dat Beeckman zich deze vragen de voorbije jaren heeft gesteld, maar het is tegelijk ook geheel waarschijnlijk dat sommige van die vragen zich ook bij u en mij kunnen aandienen.

Er zijn 'grote' vragen bij, die ieder een uitsplitsing zijn van het "Ken Jezelf": vier grote opdelingen (Wie ben je, Wat voel je, Wie wil je zijn, Hoe leef je en hoe sterf je) en daarbinnen is zowat alles 'denk'baar. Van 'Hoe redelijk ben je?', over 'Moet je altijd tolerant zijn', tot zelfs 'Hoe overleef je het absurde?'.

Een breed scala van vragen die 'een' antwoord, daarom niet 'hét' antwoord krijgen, en die als kapstokken kunnen dienen om dit antwoord niet louter te consumeren, maar misschien ook eens voor uzelf uit te graven. 'Leef uw vragen,' schreef Rilke in zijn Brieven aan een Jonge Dichter, en het is niet toevallig dat Tinneke Beeckman precies dié paragraaf aanhaalt als epigraaf van haar boek.

U kiest zelf. Ofwel leest u dit boek 'gewoon' en vrijblijvend als Beeckman's eigen openhartige filosofie. Ofwel wordt het ook een beetje een werkboek, en zet het iets in gang. Maar léés het. Ik garandeer een prettige en toegankelijke ervaring.

Tinneke Beeckman, Ken Jezelf - Een openhartige filosofie, Uitg. Boom, Amsterdam, 2023, 240 blz., 24,90 euro.

